DEPARTMENT OF SANSKRIT VEDIC STUDIES
PROGRAMME: MASTER OF ARTS
SEMESTER: II SEMSETER

SL NO	QUESTION
	SHORT QUESTION
1	'सत्वप्रधानम्' इति कस्य लक्षणम्?
2	.निरुक्ते कति काण्डानि सन्ति?
3	. यास्कमते कति पदजातानि सन्ति?
4	. नैगमकाण्डं कुत्र वर्तते?
5	. आख्यातस्य लक्षणं किम्?
6	.वेदाङ्गेषु निरुक्तं किं रूपं भवति?
7	. यास्कमतेन कति भावविकाराः सन्ति?
8	. यास्केन कतिविधः व्याख्याविधिः स्वीकृतः?
9	. निरुक्तानुसारं तृतीयभावविकारः कः?
10	.'चित्' इति निपातः कस्मिन्नर्थे भवति?
11	. व्याकरणस्य कार्त्स्न्यं किमस्ति?
12	.निघण्टुनामके ग्रन्थे कति काण्डानि सन्ति?
13	.'अनर्थकाः हि मन्त्राः' इति कस्य मतम्?
14	.'षड् भावविकाराः भवन्ति' इति कस्य मतम्?
15	.'न निबद्धा उपसर्गा अर्थान्निराहुः' इति कस्य मतम्?
16	.'वा' इति निपातः कस्मिन्नर्थे भवति?
17	. 'आचार्यश्चिद् इदं ब्रूयात्'- इत्यत्र 'चित्' निपातस्य अर्थः कः?
18	. किं भावप्रधानं भवति?
19	. निर्वचनसिद्धान्तप्रतिपादकं वेदाङ्गं किम्?
20	.निरुक्तानुसारेण 'अति' उपसर्गस्य कोऽर्थः?
21	.निरुक्ते उपधाविकारस्य उदाहरणं किमस्ति?
22	.निरुक्तम् कस्य ग्रन्थस्य भाष्यग्रन्थः वर्तते?
23	.सायणाचार्यप्रदत्तस्य निरुक्तस्य लक्षणं किम्?
24	.'वृक्षस्य नु ते पुरुहूत वयाः'- इत्यत्र 'नु' इति निपातः कस्मिन्नर्थे?

25	अथावबोधनिरपेक्षतया पदजात यत्रोक्त तन्निरुक्तम् ' इति कस्य उक्तिः ?
26	.आदिवर्णलोपस्य उदाहरण किम्?
27	.उपधालोपस्य उदाहरण किम्?
28	.उपधाविकारस्य उदाहरण किम्?
29	.वर्णलोपस्य उदाहरण किम्?
30	.द्विवर्णलोपस्य उदाहरण किम्?
31	.आदिविपर्ययस्य उदाहरण किम्?
32	.आगमस्य उदाहरण किम्?
33	. गौः इत्यस्य निवचन किम्?
34	.हृदः इत्यस्य निवचन किम्?
35	. वृत्रः इत्यस्य निवचन किम्?
36	. उषस् इत्यस्य निवचन किम्?
37	. वीरः इत्यस्य निवचन किम्?
38	. हिरण्यम् इत्यस्य निवचन किम्?
39	. मघः इत्यस्य निवचन किम्?
40	. वाक् इत्यस्य निवचन किम्?
41	. उदक् इत्यस्य निवचन किम्?
42	. अन्तरिक्षम् इत्यस्य निवचन किम्?
43	. नदी इत्यस्य निवचन किम्?
44	. अश्वः इत्यस्य निवचन किम्?
45	. अग्निः इत्यस्य निवचन किम्?
46	. समुद्रः इत्यस्य निर्वचनं किम्?
47	. जातवेदः इत्यस्य निवचन किम्?
48	. वैश्वानरः इत्यस्य निवचन किम्?
49	. आदित्यः इत्यस्य निवचन किम्?
50	. निघण्टुः इत्यस्य निवचन किम्?
51	. आचार्यः इत्यस्य निवचन किम्?
52	.कतिविधा ऋचः?
53	.निरुक्तमते कति देवताः?
54	.अग्नेः स्थान किम्?
55	.अग्नेः कर्म किम्?
56	.अग्नेः सवन किम्?

57	. इन्द्रस्य स्थानं किम्?
58	.इन्द्रस्य कर्म किम्?
59	.इन्द्रस्य सवनं किम्?
60	.सूर्यस्य स्थानं किम्?
61	.सूर्यस्य कर्म किम्?
62	.सूर्यस्य सवनं किम्?
63	.निरुक्ते 'अग्रणीर्भवतीति'- निरुक्त्या कः उच्यते?
64	.पाणिनीयशिक्षायां कति श्लोकाः सन्ति ?
65	.पाणिनीयशिक्षानुसारं शम्भुमते वर्णाः कति सन्ति ?
66	.पाणिनीयशिक्षानुसारं कति उच्चारणस्थानानि?
67	."ङ " कारस्य उच्चारणस्थानं किम् ?
68	.पाणिनीयशिक्षानुसारं स्वरवर्णानां संख्या का?
69	.पाणिनीयशिक्षानुसारं कस्य प्राणिनः ध्वनिः एकमात्रिकः?
70	.पाणिनीयशिक्षानुसारं 'ऌ 'कारस्य भेदाः ?
71	.पाणिनीयशिक्षानुसारं शम्भुमते वर्णाः कति सन्ति ?
72	.यादयः वर्णाः के सन्ति?
73	.पाणिनीयशिक्षानुसारं विसर्गस्य कतिविधा गतिः ?
74	."श"कारस्य उच्चारणस्थानं किम् ?
75	.कति पाठकगुणाः?
76	.कति पाठकदोषाः?
77	.कति बाह्यप्रयत्नाः?
78	.कति आभ्यन्तर प्रयत्नाः?
79	.त्रयः स्वराः के?
80	.बलम् इत्यस्य अर्थः कः?
81	.साम इत्यस्य अर्थः कः?
82	.अचः आभ्यन्तर प्रयत्नः कः?
83	.यणः आभ्यन्तर प्रयत्नः कः?
84	.शलः आभ्यन्तर प्रयत्नः कः?
85	.हलःआभ्यन्तर प्रयत्नः कः?
86	.छन्दः वेदस्य किमङ्गम्?
87	.कल्पः वेदस्य किमङ्गम्?

88	.ज्योतिष वेदस्य किमङ्गम्?
89	.निरुक्त वेदस्य किमङ्गम्?
90	.शिक्षा वेदस्य किमङ्गम्?
91	.व्याकरणं वेदस्य किमङ्गम्?
	SHORT NOTE
1	आदिलोपः
2	.उपधालोपः
3	. उपधाविकारः
4	. वर्णलोपः
5	द्विवर्णलोपः
6	आदिविपर्ययः
7	आगमः
8	.गौः
9	. ह्रदः
10	.वृत्रः
11	.उषस्
12	.वीरः
13	.हिरण्यम्
14	.मेघः
15	.वाक्
16	.उदक्
17	.अन्तरिक्षम्
18	. नदी
19	. अश्वः
20	.अग्निः
21	.समुद्रः
22	. जातवेदः
23	. वैश्वानरः
24	.आदित्यः
25	. निघण्टुः
26	.आचार्यः
27	तास्त्रिविधा ऋचः।

28	अथातो दैवतम्|
29	अथ प्रत्यक्षकृता मध्यमपुरुषयोगाः	
30	तिस्र एव देवता इति नैरुक्ताः|
31	तत्र परोक्षकृता: सर्वाभिर्नामभिर्युज्यन्ते प्रथमपुरुषैश्चाख्यातस्य	
32	अथाध्यात्मिक्य उत्तमपुरुषयोगाः|
33	अग्निः पृथिवीस्थानः|
34	अथाकारचिन्तनं देवतानाम्
35	. अथैतानि अग्निभक्तीनि।
36	.अथैतानि इन्द्रभक्तीनि
37	अथ शिक्षां प्रवक्ष्यामि पाणिनीयं मतं यथा ।
	शास्त्रानुपूर्वं तद्विदाद्यथोक्तं लोकवेदयोः ॥
38	. त्रिषष्टिश्चतुःषष्टिर्वा वर्णाः शम्भुमतेमताः ।
	प्राकृते संस्कृते चापि स्वयं प्रोक्ताः स्वयम्भुवा ॥
39	. स्वरा विंशतिरेकश्च स्पर्शानां पञ्चविंशतिः ।
	यादयश्च स्मृता ह्यष्टौ चत्वारश्च यमाः स्मृताः ॥ ॥
40	. आत्मा बुद्ध्या समेत्यार्थान्मनो युङ्क्ते विवक्षया ।
	मनः कायाग्निमाहन्ति सः प्रेरयति मारुतम् ॥ ॥
41	. अष्टौ स्थानानि वर्णानामुर: कण्ठः शिरस्तथा ।
	जिह्वामूलं च दन्ताश्च नासिकोष्ठौ च तालु च ॥ ॥
42	. व्याघ्री यथा हरेत्पुत्रान्दन्ताभ्यां न तु पीडयेत् ।
	भीता पतनभेदाभ्यां तद्वद्वर्णान्प्रयोजयेत् ॥ ॥
43	. गीती शीघ्री शिरःकम्पी तथा लिखितपाथकः ।
	अनर्थज्ञोऽल्पकण्ठश्च षडेते पाठकाधमाः ॥ ॥

44	. माधुर्यमक्षरव्यक्तिः पदच्छेदस्तु सुस्वरः ।
	धैर्यं लयसमर्थं च षडेते पाठका गुणाः ॥ ॥
45	. प्रातः पठेन्नित्यमुरःस्थितेन स्वरेण शार्दूलरुतोपमेन ।
	मध्यन्दिने कण्ठगतेन चैव चक्राह्वसङ्कूजितसन्निभेन ॥ ॥
46	.छन्दः पादौ तु वेदस्य हस्तौ कल्पोऽथ पठ्यते ।
	ज्योतिषामयनं चक्षुर्निरुक्तं श्रोत्रमुच्यते ॥ ॥
47	. शिक्षा घ्राणं तु वेदस्य मुखं व्याकरणं स्मृतम् ।
	तस्मात्साङ्गमधीत्यैव ब्रह्मलोके महीयते ॥ ॥ ॥
48	चाषस्तु वदते मात्रां द्विमात्रो चैव वायसः ।
	शिखी रौति त्रिमात्रस्तु नकुलस्त्वर्धमात्रकः ॥ ॥
49	. मन्त्रो हीनः स्वरतो वर्णतो वा मिथ्याप्रयुक्तो न तमर्थमाह ।
	स वाग्वज्रो यजमानं हिनस्ति यथेन्द्रशत्रुः स्वरतोऽपराधात् ॥
50	. त्रिनयनमभिमुखनिःसृतामिमां
	य इह पठेत्प्रयतश्च सदा द्विजः ।
	स भवति धनधान्यपशुपुत्रकीर्तिमा-
	नतुलं च सुखं समश्नुते दिवीति दिवीति ॥॥
	LONG QUESTION
1	.निरुक्तवेदाङ्गमधिकृत्य प्रबन्धरेको विरच्यताम्।
2	.निरुक्तवेदाङ्गस्य महत्वं प्रतिपाद्यताम्।
3	.निरुक्तस्य निर्वचनसिद्धान्तः निरूप्यताम् ।
4	. निरुक्तस्य द्वितीयोऽध्यायस्य सारांशः प्रस्तूयताम् ।
5	.निरुक्तस्य द्वितीयोऽध्यायस्य प्रथमपादस्य सारांशः प्रस्तूयताम् ।
6	.निरुक्तस्य द्वितीयोऽध्यायस्य द्वितीयपादस्य सारांशः प्रस्तूयताम् ।

7	.निरुक्तस्य द्वितीयोऽध्यायस्य तृतीयपादस्य सारांशः प्रस्तूयताम् ।
8	.'तदुच्यते पञ्चविधं निरुक्तम्' सन्दर्भोऽयं विशदीक्रियताम्।
9	.'गौरिति पृथिव्याः नामधेयम् 'सन्दर्भोऽयं विशदीक्रियताम्।
10	.निरुक्तस्य सप्तमोऽध्यायस्य सारांशः प्रस्तूयताम् ।
11	.'तिस्र एव देवता इति नैरुक्ताः'- सन्दर्भोऽयं विशदीक्रियताम् ।
12	.तास्त्रिविधा ऋचः - सन्दर्भोऽयं विशदीक्रियताम् ।
13	. देवानाम् आकारविषयमाश्रित्य प्रबन्धरेको विरच्यताम् ।
14	.मन्त्राणां विभिन्नाभिप्रायाः प्रतिपाद्यताम्।
15	.'अनादिष्टमन्त्रेषु देवतानिर्णयः' इति विषयः निरूप्यताम्।
16	.शिक्षावेदाङ्गमधिकृत्य प्रबन्धरेको विरच्यताम्।
17	.पाणिनीयशिक्षायाः परिचयः महत्त्वञ्च प्रतिपाद्यताम्।
18	.पाणिनीयशिक्षानुसारं वर्णोत्पत्तिप्रक्रिया निरूप्यताम् ।
19	.पाणिनीयशिक्षानुसारं वर्णभेदाः विवर्ण्यताम् ।
20	.वर्णानां पञ्चविभागाः विमृश्यताम् ।
21	.अधमपाठकस्य दोषाः पाठकगुणाश्च प्रतिपाद्यताम्।
22	.पाठप्रकारविशेषाणां निषेधः सम्यगालोच्यताम्।
23	.वर्णानाम् आस्यप्रयत्नानि उल्लिख्यताम्
24	.'स्वरवर्णादिविकलोच्चारणे का हानिः' इति विषयः प्रतिपाद्यताम्।
25	.सम्यग्वर्णोच्चारणस्य शिक्षाज्ञानस्य महत्त्वं प्रतिपाद्यताम्।

DEPARTMENT OF SANSKRIT SAHITYA
PROGRAMME: MASTER OF ARTS
SEMESTER: II SEMSETER

SL NO	QUESTION
	SHORT QUESTION
1	कयोः द्वयोः मुन्योः जन्म परीक्षणनलिकातः जातमिति ऋग्वेदे अस्ति?
2	विषनिवारणार्थं के पञ्चमार्गाः अथर्ववेदे उक्ताः?
3	दशसहस्रसङ्ख्यायाः अन्यत् नाम किम्?
4	लक्षम्- अस्याः सङ्ख्यायाः अन्यत् नाम किम्?
5	दशलक्षम्- अस्याः सङ्ख्यायाः अन्यत् नाम किम्?
6	कृषिविद्याया आविष्कारकर्ता कः आसीत् ?
7	अन्नं कति प्रकारकम् ?
8	कटपयादिव्यवस्थानुसारेण जनक-शब्दः कां सङ्ख्यां बोधयति?
9	कटपयादिव्यवस्थानुसारेण राघवाय-शब्दः कां सङ्ख्यां बोधयति?
10	कटपयादिव्यवस्थानुसारेण तत्त्वालोके-शब्दः कां सङ्ख्यां बोधयति?
11	खं-शब्देन का सङ्ख्या बोध्यते?
12	गायत्री-शब्देन का सङ्ख्या बोध्यते?
13	वेद-शब्देन का सङ्ख्या बोध्यते?
14	अंकानां _ गतिः। (रिक्तस्थानं पूरयत)
15	षष्टिः च षट्च- अत्र का सङ्ख्या बोध्यते?
16	द्विधा-शब्दस्य कोऽर्थः?

17	यज्ञकुण्डसम्बद्धरेखाप्रक्रियायाः प्रतिपादकानां ग्रन्थानां नाम किमस्ति?
18	पृथुः क आसीत् ?
19	द्यावापृथिवी' इत्यत्र 'द्यावा' इति शब्दस्य कोऽर्थः ?
20	माता _ पुत्रो अहं _ । (रिक्तस्थानानि पुरयत)
21	वेदानुसारेण केन प्रकारेण पर्यावरणं सन्तुलितं जातम् ?
22	यज्ञस्य मूलद्रव्यं किम् ?
23	तैत्तिरियोपनिषदि वायुः कस्मात् उत्पन्नः इतु उक्तमस्ति?
24	वास्तु इति शब्दस्यार्थः कः ?
25	आयुर्वेदस्य परिभाषा का ?
26	आयुर्वेदे दोषाः कति विधाः?
27	भास्कराचार्यः क आसीत् ?
28	आर्यभट्टः कस्य आविष्कारकर्ताः ?
29	आयुर्वेदस्य कति संख्यकानि अङ्गानि सन्ति ?
30	किं नाम आयुः ?
31	भूतविद्याया अपरं नाम किम् ?
32	कौमारभृत्यस्य अपरं नाम किम् ?
33	को वेद आयुर्वेदस्य आधारो वर्त्तते ?
34	कः कृष्टपच्च्यः?
35	कः अकृष्टपच्च्यः?
36	पर्यावरणं नाम किम्?
37	प्रदूषणं कतिविधम्?
38	चत्वारः प्रदूषणभेदाः के?

39	वेदकाले पशूनां कृते कः शब्दः प्रयुज्यते स्म?
40	कः चान्द्रमानः?
41	कः सौरमानः?
42	महाभाष्यस्य कर्ता कः?
43	योगसूत्रं कः रचितवान्?
44	आर्यभट्टीयं केन रचितम्?
45	बृहज्जातकग्रन्थस्य कर्ता कः?
46	सिद्धान्तशिरोमणिग्रन्थस्य कर्ता कः?
47	वराहमिहिरस्य ग्रन्थद्वयं लिखत।
48	कस्य वेदस्य उपवेदः आयुर्वेदः?
49	सुश्रुतमहर्षिः कः ग्रन्थं लिखितवान्?
50	चरकमहर्षिः कं ग्रन्थं लिखितवान्?
	SHORT NOTE
1	विषचिकित्साविषये लिखत।
2	गणितविज्ञानस्य माहात्म्यं लिखत।
3	विश्वोत्पत्तिविषये लघुलेखं लिखत।
4	कृषेः प्रारम्भः कदा अभवत्? प्रतिपादयत।
5	कृषिः तथा यज्ञः। अस्मिन् विषये लघुलेखं लिखत।
6	पशुपालनविषये वेदोक्तविचारान् उपस्थापयत।
7	वायुप्रदूषणस्य कारणानि लिखत।

8	पर्यावरणं नाम किम्? नरूपयत।
9	कृषिसुरक्षाविषये लिखत।
10	वास्तुविज्ञानम्। अस्मिन् विषये लघुलेखं लिखत।
11	वेदेषु पर्यावरणम् - एकः लघुलेखः लिख्यताम्।
12	यज्ञ तथा पर्यावरणम् - एकः लघुलेखः लिख्यताम्।
13	आयुर्वेदस्य महत्त्वं प्रतिपाद्यताम् ।
14	आयुर्वेदस्य प्रासंगिकता निरूप्यताम्।
15	सूर्यः प्रदूषणनाशकः - साधयत।
16	अग्निः प्रदूषणनाशकः- साधयत।
17	वृष्टिः कथं भवति?
18	वेदे निरूपितं करीषविषयं लिखत।
19	वायुप्रदूषणम् - लेखमेकं लिखत।
20	चन्द्रप्रकाशे सूर्यः कारणम् - निरूपयत।
21	बीजगणितम्। अस्मिन् विषये लघुलेखं लिखत।
22	रेखागणितम्। अस्मिन् विषये लघुलेखं लिखत।
23	वर्गः तथा वर्गमूलं कथं वेदे निरूपितमस्ति?
24	संवत्सरगणनाप्रकारान् निरूपयत।
25	सूर्यग्रहणविषयम् उपस्थापयत।
26	प्राचीनभारतीयवैज्ञानिकान् तेषां ग्रन्थान् च लिखत।

27	प्राचीनभारतीयवैज्ञानिकेषु एकं परिचाययत।
28	प्राचीनभारतीयवैज्ञानिकेषु एकस्य योगदानं किमिति निरूपयत।
29	आयुर्वेदस्य अष्टाङ्गानां विषये एको लघुलेखः लिख्यताम्।
30	कृष्यर्थं जलसेचनक्रमान् निरूपयत।
	LONG QUESTION
1	गणितशास्त्रमधिकृत्य निबन्धमेकं प्रतिपादयत।
2	चिकित्साशास्त्रस्योपरि प्रबन्धमेकं निरूपयत।
3	आयुर्वेदस्य प्रतिपाद्यविषयान् निरूपयत।
4	प्राचीनभारतीयवैज्ञानिकानां योगदानं परिचयं च उपस्थापयत।
5	प्राचीनभारतीयवैज्ञानिकानां मध्ये वराहमिहिरस्य परिचयं प्रतिपादयत।
6	गणितविज्ञानमधिकृत्य एकं लेखं लिखत।
7	वास्तुशास्त्रस्य प्रासंगिकता साम्प्रतिककाले वर्णयत।
8	वैदिकसाहित्ये पर्यावरणविषयकचिन्तनस्योपरि प्रबन्धमेकं निरूपयत।
9	आयुर्वेदस्य अष्टाङ्गानां विषये लेख एको लिख्यताम्।
10	भास्कराचार्यस्य प्राचीनभारतीयवैज्ञानिकानां मध्ये योगदानं प्रतिपादयत।
11	आयुर्वेदस्य महत्त्वं प्रतिपाद्यताम्।
12	आयुर्वेदस्य विकाशकालविषये एको लेखो विलिख्यताम्।
13	आर्यभट्टीयां सङ्ख्यापद्धतिं निरूपयत।

14	कटपयादिसङ्ख्यापद्धतिं निरूपयत।
15	वेदोक्तगणितविषयान् निरूपयत।
16	खगोलविज्ञानं वेदे कथं निरूपितमिति प्रतिपादयत।
17	सूर्यविषये वेदोक्तविचारान् प्रतिपादयत।
18	कृषिविज्ञानमधिकृत्य एकं लेखं लिखत।
19	कृष्यर्थं किं किं आवश्यकम्? प्रतिपादयत।
20	पतञ्जलिमहर्षिं परिचाययत।
21	आर्यभट्टं परिचाययत।
22	वराहमिहिरं परिचाययत।
23	भास्कराचार्यं परिचाययत।
24	आयुर्वेदस्य प्रतिपाद्यविषयाः के? निरूपयत।
25	आयुर्वेदस्य उद्भवं विकासं च निरूपयत।

DEPARTMENT OF SANSKRIT VEDIC STUDIES

PROGRAMME: MASTER OF ARTS

SEMESTER: II SEMSETER

NUMBER OF	COURSE (	SUBJECT TIT	QUESTIO	SL NO	QUESTION
					SHORT QUESTION
1 TO 4	MASVSC20	तानि वैदिकसूक्तानि	1	1	संज्ञानसूक्ते कति मन्त्राः सन्ति ?
			1	2	'समितिः' इति शब्दस्य कोऽर्थः ?
			1	3	संज्ञानसूक्तस्य प्रथममन्त्रस्य देवः कोऽस्ति ?
			1	4	'आकूतिः' इति शब्देन किं बुध्यते ?
			1	5	संज्ञानसूक्तस्य ऋषिः कः ?
			1	6	'अर्यः' इति शब्दस्य कोऽर्थः ?
			1	7	ऋग्वेदस्य दशमण्डले कति संख्यकानि सूक्तानि सन्ति ?
			1	8	'उपासते' इति शब्दस्य कोऽर्थः ?
			1	9	'सुसह' इति शब्देन किं बुध्यते ?
			1	10	ऋग्वेदस्य अन्तिमं सूक्तं किम् ?
			1	11	संज्ञानसूक्तस्य विनियोगः कः ?
			1	12	रिक्तस्थानं पूरयत – समानी ....आकूतिः ।
			1	13	पर्जन्यसूक्ते कति मन्त्राः सन्ति ?
			1	14	पर्जन्यः उदकं कुत्र स्थापयति ?

1	15	‘जिहते’ इति शब्दस्य कोऽर्थः?
1	16	‘शर्म’ इति शब्देन किं बुध्यते ?
1	17	‘कुल्याः’ इत्यनेन किं ज्ञायते ?
1	18	पर्जन्यसूक्तस्य ऋषिः कः ?
1	19	रिक्तस्थानं पूरयत – वि..........हन्ति।
1	20	पर्जन्यः यदा अन्तरिक्षं वर्षोपेतं करोति तदा किं भवति?
1	21	पर्जन्यसूक्तानुसारं किमर्थं वाताः प्रवहन्ति ?
1	22	सर्वाणि भूतजातानि कस्मात् बिभ्यति ?
1	23	पर्जन्यसूक्तस्य विनियोगः कः ?
1	24	इरा' इति शब्देन किं बुध्यते ?
1	25	पुरुषसूक्ते कति मन्त्राः सन्ति ?
1	26	‘विश्वा’ इति शब्दस्य लौकिकरूपं किम् ?
1	27	‘ईशानः’ इति शब्दस्य कोऽर्थः?
1	28	‘प्रौक्षन्’ इति शब्देन किं बुध्यते ?
1	29	‘सर्वहुतः’ इत्यनेन किं ज्ञायते ?
1	30	पुरुषसूक्तस्य ऋषिः कः ?
1	31	‘शीर्ष्णः’ इति शब्दस्य कोऽर्थः?
1	32	कस्मात् विराट् उत्पन्नः ?
1	33	रिक्तस्थानं पूरयत – सहस्रशीर्षा .... सहस्राक्षः।

1	34	त्रिष्टुप्-छन्दसि कति अक्षराणि सन्ति ?
1	35	पुरुषसूक्तस्य विनियोगः कः ?
1	36	रिक्तस्थानं पूरयत – तस्माद्विराळजायत .... अधि पूरुषः ।
1	37	हिरण्यगर्भसूक्ते कति मन्त्राः सन्ति ?
1	38	भूमिः केन देवेन स्थिरीकृता ?
1	39	'पर्यपश्यत्' इति शब्दस्य कोऽर्थः?
1	40	'रेजमाने' इति शब्देन किं बुध्यते ?
1	41	'स्वः' इत्यनेन किं ज्ञायते ?
1	42	हिरण्यगर्भसूक्तस्य ऋषिः कः ?
1	43	'असुः' इति शब्दस्य कोऽर्थः?
1	44	हिरण्यगर्भसूक्तस्य देवः कोऽस्ति?
1	45	रिक्तस्थानं पूरयत – हिरण्यगर्भः .... अग्रे ।
1	46	हिरण्यगर्भः कः ?
1	47	'प्रशिषम्' इत्यनेन किं ज्ञायते ?
1	48	'रसया' इति शब्दस्य कोऽर्थः?
1	49	हिरण्यगर्भसूक्तस्य विनियोगः कः ?
1	50	अनुष्टुप्-छन्दसि कति अक्षराणि सन्ति ?
		SHORT NOTE
6	1	समानी व आकूतिः समाना हृदयानि वः ।
		समानमस्तु वो मनो यथा वः सुसहासति ॥

6	2	संसमिद्युवसे वृषन्नग्ने विश्वान्यर्य आ ।
		इळस्पदे समिध्यसे स नो वसून्या भर ॥
6	3	सङ्गच्छध्वं सं वदध्वं सं वो मनांसि जानताम् ।
		देवा भागं यथा पूर्वे सञ्जानाना उपासते ॥
6	4	समानो मन्त्रः समितिः समानी समानं मनः सह चित्तमेषाम् ।
		समानं मन्त्रमभि मन्त्रये वः समानेन वो हविषा जुहोमि ॥
6	5	अच्छा वद तवसं गीर्भिराभिः स्तुहि पर्जन्यं नमसा विवास ।
		कनिक्रदद्वृषभो जीरदानू रेतो दधात्योषधीषु गर्भम् ॥
6	6	वि वृक्षान् हन्त्युत हन्ति रुक्षसो विश्वं बिभाय भुवनं महावधात् ।
		उतानागा ईषते वृष्ण्यावतो यत्पर्जन्यः स्तनयन् हन्ति दुष्कृतः ॥
6	7	प्र वाता वान्ति पतयन्ति विद्युत उदोषधीर्जिहते पिन्वते स्वः ।
		इरा विश्वस्मै भुवनाय जायते यत्पर्जन्यः पृथिवीं रेतसावति ॥
6	8	यस्य व्रते पृथिवी नन्नमीति यस्य व्रते शफवज्जर्भुरीति ।
		यस्य व्रत ओषधीर्विश्वरूपाः स नः पर्जन्य महि शर्म यच्छ ॥
6	9	यत्पर्जन्य कनिक्रदत्स्तनयन् हंसि दुष्कृतः ।
		प्रतीदं विश्वं मोदत यत्किं चं पृथिव्यामधि ॥
6	10	रथीव कशयाश्वाँ अभिक्षिपन्नाविर्दूतान्कृणुते वर्ष्याँ अह।
		दूरात्सिंहस्य स्तनथा उदीरते यत्पर्जन्यः कृणुते वर्ष्यं नभः ॥
6	11	दिवो नो वृष्टि मरुतो ररीध्वं प्र पिन्वत वृष्णो अश्वस्य धाराः।

6	11	अर्वाङेतेन स्तनयित्नुनेह्यपो निषिञ्चन्नसुरः पिता नः ॥
6	12	अवर्षीर्वर्षमुदु षू गृभायाकर्धन्वान्यत्येतवा उ।
		अजीजन ओषधीर्भोजनाय कमुत प्रजाभ्योऽविदो मनीषाम् ॥
6	13	सहस्रशीर्षा पुरुषः सहस्राक्षः सहस्रपात् ।
		स भूमिं विश्वतो वृत्वात्यतिष्ठद्दशाङ्गुलम् ॥
6	14	पुरुष एवेदं सर्वं यद्भूतं यच्च भव्यम् ।
		उतामृतत्वस्येशानो यदन्नेनातिरोहति ॥
6	15	. त्रिपादूर्ध्व उदैत्पुरुषः पादोऽस्येहाभवत्पुनः ।
		ततो विष्वङ् व्यक्रामत्साशनानशने अभि ॥
6	16	. तस्माद्विराळजायत विराजो अधि पूरुषः ।
		स जातो अत्यरिच्यत पश्चाद्भूमिमथो पुरः ॥
6	17	. यत्पुरुषेण हविषा देवा यज्ञमतन्वत ।
		वसन्तो अस्यासीदाज्यं ग्रीष्म इध्मः शरद्धविः ॥
6	18	एतावानस्य महिमातो ज्यायाँश्च पूरुषः ।
		पादोऽस्य विश्वा भूतानि त्रिपादस्यामृतं दिवि ॥
6	19	तं यज्ञं वर्हिषि प्रौक्षन्पुरुषं जातमग्रतः ।
		तेन देवा अयजन्त साध्या ऋषयश्च ये ॥
6	20	तस्माद्यज्ञात्सर्वहुत ऋचः सामानि जज्ञिरे ।
		छन्दांसि जज्ञिरे तस्माद्यजुस्तस्मादजायत ॥

6	21	तस्मादश्वा अजायन्त ये के चोभयादतः ।
		गावो ह जज्ञिरे तस्मात्तस्माज्जाता अजावयः॥
6	22	यत्पुरुषं व्यदधुः कतिधा व्यकल्पयन् ।
		मुखं किमस्य कौ बाहू का ऊरू पादा उच्येते ॥
6	23	आपो ह यद्बृहतीर्विश्वमायन्गर्भं दधाना जनयन्तीरग्निम् ।
		ततो देवानां समवर्ततासुरेक: कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥
6	24	प्रजापते न त्वदेतान्यन्यो विश्वा जातानि परि ता बभूव ।
		यत्कमास्ते जुहुमस्तन्नो अस्तु वयं स्याम पतयो रयीणाम् ॥
6	25	येन द्यौरुग्रा पृथिवी च दृळहा येन स्व स्तभितं येन नाक: ।
		यो अन्तरिक्षे रजसो विमानः कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥
6	26	हिरण्यगर्भः समवर्तताग्रे भूतस्य जातः पतिरेक आसीत् ।
		स दाधार पृथिवीं द्यामुतेमां कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥
6	27	य आत्मदा बलदा यस्य विश्व उपासते प्रशिषं यस्य देवाः ।
		यस्य छायामृतं यस्य मृत्युः कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥
6	28	यः प्राणतो निमिषतो महित्वैक इद्राजा जगतो बभूव ।
		य ईशे अस्य द्विपदश्चतुष्पदः कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥
6	29	यस्येमे हिमवन्तो महित्वा यस्य समुद्रं रसया सहाहुः ।
		यस्येमाः प्रदिशो यस्य बाहू कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥
6	30	यं क्रन्दसी अवसा तस्तभाने अभ्यैक्षेतां मनसा रेजमाने ।

6	50	यत्राधि सूर उदितो बिभाति कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥
		LONG QUESTION
10	1	विश्वभातृत्वबोधने संज्ञानसूक्तस्य (ऋ. वे. १०.१९१) तात्पर्यमुल्लिख्यताम् ।
10	2	संज्ञानसूक्तस्य सारांशो लिख्यताम् ।
10	3	संज्ञानसूक्ते प्रतिपादितः मुख्यः विचारः कः? संक्षेपेण निरूप्यताम्।
10	4	संज्ञानसूक्तमधिकृत्य एको निबन्धो लेखनीयः ।
10	5	पर्यावरणदृष्ट्या पर्जन्यसूक्तस्य तात्पर्यमुल्लिख्यताम् ।
10	6	पर्जन्यसूक्तस्य सारांशो लिख्यताम् ।
10	7	ऋग्वेदस्य पर्जन्यसूक्तानुसारं पर्जन्यदेवस्य माहात्म्यं सरलसुरगिरा लिख्यताम् ।
10	8	पर्जन्यसूक्तमधिकृत्य एको निबन्धो लेखनीयः ।
10	9	पर्जन्यसूक्ते कः मूलसन्देशः निहितः? साररूपेण लिखत ।
10	10	ऋग्वेदे पर्जन्यदेवस्य कीदृशं वर्णनं दृश्यते? सरलभाषया विवृणुत ।
10	11	पर्जन्यसूक्तस्य आधारेण वर्षस्य महत्त्वं विषयीकृत्य निबन्धं रचयत।
10	12	पुरुषसूक्तस्य आधारेण विश्वसृष्टिविषये एको निबन्धो लिखत ।
10	13	पुरुषसूक्तस्य दार्शनिकतत्त्वमुल्लिख्यताम् ।
10	14	पुरुषसूक्तस्य सारांशो लिख्यताम् ।
10	15	ऋग्वेदस्य पुरुषसूक्तानुसारं पुरुषस्य माहात्म्यं सरलसुरगिरा लिख्यताम् ।
10	16	पुरुषसूक्तमधिकृत्य एको निबन्धो लेखनीयः ।
10	17	पुरुषसूक्तस्य मूलभावः कः ? संक्षेपेण लिखत ।
10	18	ऋग्वेदानुसारं पुरुषस्य स्वरूपं तथा महत्त्वं कथं वर्णितम्? सरलभाषया निरूप्यताम् ।

	10	19	हिरण्यगर्भसूक्ते कः दार्शनिकोऽर्थो निहितः ? विवेचनात्मकतया लिखत।
	10	20	हिरण्यगर्भसूक्तस्य दार्शनिकतत्त्वमुल्लिख्यताम्।
	10	21	हिरण्यगर्भसूक्तस्य सारांशो लिख्यताम्।
	10	22	ऋग्वेदस्य हिरण्यगर्भसूक्तानुसारं हिरण्यगर्भस्य माहात्म्यं सरलसुरगिरा लिख्यताम्।
	10	23	हिरण्यगर्भसूक्तमधिकृत्य एको निबन्धो लेखनीयः।
	10	24	ऋग्वेदानुसारं हिरण्यगर्भस्य स्वरूपं महत्त्वं च कथं निरूपितम्? सरलभाषया लिखत।
	10	25	हिरण्यगर्भसूक्तस्य मुख्यविचारः कः ? सारांशरूपेण प्रस्तूयताम्।

DEPARTMENT OF SANSKRIT VEDIC STUDIES
PROGRAMME: MASTER OF ARTS
SEMESTER: II SEMSETER

NUMBER OF UNIT	COURSE COD	SUBJECT TITLE	QUESTION MARK	SL NO	QUESTION
					SHORT QUESTION
1 TO 4	MASVSC202	प्रातिशाख्यं वैति	1	1	ऋग्वेदप्रातिशाख्यस्य ग्रन्थकारः कोऽस्ति?
			1	2	ऋग्वेदप्रातिशाख्यस्य भाष्यकारः कोऽस्ति?
			1	3	. ऋग्वेदप्रातिशाख्यस्य अपरं नाम किम्?
			1	4	. ऋग्वेदप्रातिशाख्यस्य प्रथमपटलस्य नाम किम्?
			1	5	.ऋग्वेदप्रातिशाख्ये कति पटलानि सन्ति?
			1	6	. समानाक्षाराणि कतिविधाः?
			1	7	. संध्यक्षराणि कतिविधाः?
			1	8	. स्पर्शवर्णाः कति विधाः?
			1	9	.अनुस्वारस्य स्वरूपं किम्?
			1	10	.दीर्घस्वरस्य उच्चारणकालः कः?
			1	11	. ऋग्वेदप्रातिशाख्यस्य द्वितीयपटलस्य नाम किम् ?
			1	12	. नामिनः स्वराः कति विधाः?
			1	13	. प्रगृह्यः कः?
			1	14	. रेफीसंज्ञायाः प्रयोजनं किम्?
			1	15	. ऋग्वेदप्रातिशाख्यस्य अन्तिमपटलस्य नाम किम्?
			1	16	. ' प्लुतस्यानुनासिकसज्ञा ' इति सूत्रस्य सरलार्थः किम्?
			1	17	. सामवशसन्धिः किम्?
			1	18	. नामिसज्ञा किम्?
			1	19	. प्रगृह्यसज्ञा किम्?
			1	20	. रीफसज्ञा किम्?

			1	21	. ऋग्वेदप्रातिशाख्यस्य षोडशपटलस्य नाम किम्?
			1	22	.गायत्री छन्दसि कति अक्षराणि सन्ति?
			1	23	. उष्णिक् छन्दसि कति अक्षराणि सन्ति?
			1	24	. अनुष्टुप् छन्दसि कति अक्षराणि सन्ति?
			1	25	. बृहती छन्दसि कति अक्षराणि सन्ति?
			1	26	. पंक्ति छन्दसि कति अक्षराणि सन्ति?
			1	27	. त्रिष्टुप् छन्दसि कति अक्षराणि सन्ति?
			1	28	. जगती छन्दसि कति अक्षराणि सन्ति?
			1	29	.विराट् गायत्री छन्दसोऽपर नाम किम्?
			1	30	. विराट् गायत्री छन्दसि कति अक्षराणि सन्ति?
			1	31	.अतिनिचृत् गायत्री छन्दसि कति अक्षराणि सन्ति?
			1	32	.न्यङ्कुसारिणी- अनुष्टुप् छन्दसोऽपर नाम किम्?
			1	33	.पंक्ति छन्दसि कति पादाः भवन्ति?
			1	34	. अतिजगती छन्दसि कति अक्षराणि सन्ति?
			1	35	. शक्वरी छन्दसो लक्षण किम्?
			1	36	. अतिजगत्यादयः सर्वा छन्दांसि कुत्र उपलभ्यन्ते?
			1	37	. अत्यष्टिः छन्दसि कति अक्षराणि सन्ति?
			1	38	. धृतिः छन्दसो लक्षण किम्?
			1	39	. प्रकृतिः छन्दसि कति अक्षराणि सन्ति?
			1	40	. सकृतिः छन्दसि कति अक्षराणि सन्ति?
			1	41	. आकृतिः छन्दसि कति अक्षराणि सन्ति?
			1	42	. अभिकृतिः छन्दसि कति अक्षराणि सन्ति?
			1	43	. उत्कृतिः छन्दसि कति अक्षराणि सन्ति?
			1	44	. 'हन्तुम्' इति शब्दस्य वैदिकरूप किम्?
			1	45	.देवेभिः इति शब्दस्य लौकिकरूप किम्?
			1	46	. 'छन्दसि परेऽपि' इति सूत्र कुत्र उपलभ्यते?
			1	47	. 'ते प्राग् धातोः' इति सूत्र कुत्र उपलभ्यते?
			1	48	. 'व्यवहिताश्च' इति सूत्र कुत्र उपलभ्यते?
			1	49	. 'उच्चैरूदात्तः' इति कस्य लक्षणमस्ति?
			1	50	. 'नीचैरनुदात्तः' इति कस्य लक्षणमस्ति?
			1	51	. 'समाहारः स्वरितः ' इति कस्य लक्षणमस्ति?
			1	52	.' हन्तवे' इति शब्दस्य लौकिकरूप किम्?
			1	53	. 'जनासः ' इति शब्दस्य लौकिकरूप किम्?

						SHORT NOTE
				6	1	अष्टौ समानाक्षराण्यादितः ।
				6	2	. ततश्चत्वारि सन्ध्यक्षराण्युत्तराणि ।
				6	3	. एते स्वराः ।
				6	4	. अनुस्वारो व्यञ्जनं वा स्वरो वा ।
				6	5	. अनुनासिकोऽन्त्यः ।
				6	6	. गुरूणि दीर्घाणि ।
				6	7	.अकारादयो दश नामिनः स्वराः ।
				6	8	. आकार आमन्त्रितजः प्रगृह्यः।
				6	9	. ऊष्मा रेफो पञ्चमो नामिपूर्वः ।
				6	10	. प्लुतस्यानुनासिकसंज्ञा।
				6	11	. सामवशसंधिः ।
				6	12	सोदाहरणं ससूत्रं व्याख्या कार्या-
				6	13	. द्विपदा गायत्री
				6	14	. यवमध्या-गायत्री
				6	15	. वर्धमाना-गायत्री
				6	16	.अतिनिचृत् गायत्री
				6	17	. उष्णिक् छन्दः
				6	18	. ककुप् छन्दः
				6	19	.पिपीलिकमध्या उष्णिक्
				6	20	. अनुष्टुप् छन्दः
				6	21	. कृतिः अनुष्टुप्
				6	22	. बृहती छन्दः
				6	23	. पुरस्ताद् बृहती
				6	24	. सतोबृहती पंक्तिः
				6	25	.आस्तारपङ्क्तिः
				6	26	.त्रिष्टुप् छन्दः
				6	27	. जगती छन्दः
				6	28	. महापंक्तिः जगती ।
				6	29	. उपसर्गाणामुपयोगः
				6	30	. तुमुन् प्रत्ययः
				6	31	. वैदिकस्वराः
				6	32	.पदपाठे इति- अवग्रहाणां प्रयोगः

			6	33	. वैदिक-शब्दरूपाणि
					LONG QUESTTION
			10	1	' प्रातिशाख्यम्' इति पदस्य कोऽर्थः? प्रातिशाख्यग्रन्थानां प्रयोजनमधिकृत्य एको लेखः प्रस्तूयताम्?
			10	2	. ऋग्वेदप्रातिशाख्यमधिकृत्य प्रबन्धरेको विरच्यताम्?
			10	3	. ऋग्वेदप्रातिशाख्यस्य संज्ञापटलस्य साराशः प्रस्तूयताम्।
			10	4	. 'एते स्वराः '- व्याख्यायताम् ।
			10	5	.'अन्त्याः सप्त तेषामघोषाः'- व्याख्यायताम् ।
			10	6	.वैदिकछन्दःसु गायत्री -छन्दसो लक्षणं तद्भेदाश्च सोदाहरणं प्रतिपाद्यन्ताम्।
			10	7	. वैदिकछन्दःसु अनुष्टुप्- छन्दसो लक्षणं तद्भेदाश्च सोदाहरणं प्रतिपाद्यन्ताम्।
			10	8	. वैदिकछन्दःसु बृहती -छन्दसो लक्षणं तद्भेदाश्च सोदाहरणं प्रतिपाद्यन्ताम्।
			10	9	. वैदिकछन्दसु उष्णिक्-छन्दसो लक्षणं तद्भेदाश्च सोदाहरणं प्रतिपाद्यन्ताम्।
			10	10	. प्रजापतेर्देवानामसुराणां च छन्दसां वैशिष्ट्यानि प्रस्तूयताम्।
			10	11	. वैदिकछन्दःसु पंक्तिः- छन्दसो लक्षणं तद्भेदाश्च सोदाहरणं प्रतिपाद्यन्ताम्।
			10	12	. वैदिकछन्दःसु त्रिष्टुप्- छन्दसो लक्षणं तद्भेदाश्च सोदाहरणं प्रतिपाद्यन्ताम्।
			10	13	. वैदिकछन्दःसु जगती -छन्दसो लक्षणं तद्भेदाश्च सोदाहरणं प्रतिपाद्यन्ताम्।
			10	14	. अतिच्छन्दसां वैशिष्ट्यानि प्रस्तूयताम्।
			10	15	. वैदिकवाङ्मये छन्दोवेदाङ्गस्य महत्त्वमलम्ब्य एको निबन्धः प्रस्तूयताम्।
			10	16	. वैदिकव्याकरणस्य वैशिष्ट्यानि सोदाहरणं प्रतिपाद्यन्ताम्।
			10	17	.वैदिकस्वराः कति विधाः? सक्षेपेण आलोच्यताम्।
			10	18	. पदपाठे इति-अवग्रहाणां प्रयोगविषये सक्षेपेण आलोच्यताम्।
			10	19	.वेदेषु उपसर्गाणामुपयोगविषये आलोच्यताम्।
			10	20	वैदिकशब्दरूपमधिकृत्य एको लेखः प्रस्तूयताम्।
			10	21	. ऋग्वेदप्रातिशाख्यस्य वैशिष्ट्यं महत्त्वञ्च उपस्थाप्यताम् ।
			10	22	. ऋग्वेदप्रातिशाख्यस्य षोडशपटलस्य साराशः प्रस्तूयताम् ।
			10	23	चतुर्णां वेदानां प्रातिशाख्यग्रन्थानां सामान्यपरिचयः प्रस्तूयताम्।
			10	24	वैदिकतुमुन्प्रत्ययमधिकृत्य एको लेखः प्रस्तूयताम्।
			10	25	प्रातिशाख्यसाहित्यमधिकृत्य एको लेखः प्रस्तूयताम्।